

KÖRNYEZETI NEVELÉS

A jövőnek minden virága benne van a napi magvakban.

1. Törvényi háttér

A pedagógiai program mellékletei tartalmazzák azokat a törvényi kereteket, illetve iskolai dokumentumokat, amelyeket a környezeti nevelési program elkészítésénél figyelembe vettünk.

2. Helyzetelemzés, helyzetkép

Az iskola rövid története

Az államosítás után körzeti iskolaként működött, a környező falvak diákjai felső tagozaton tanultak itt. A tanítás több régi épületben folyt. Jogos igénye volt a falunak, hogy az iskolai oktatás-nevelés jobb körülmények között történjen, vagyis a tanulói létszámnak megfelelő korszerű iskola épüljön. Az új iskolaépület átadására 1973-ban került sor. A rendszerváltás után került sor tornacsarnok építésére. 2000 tavaszára az eredetileg kétszintes épületre harmadik szint épült, megtörtént a falak hőszigetelése és a nyílászárók cseréje is.

2003-ban ünnepeltük az iskolaépület 30 éves jubileumát és ezzel hagyományt teremtettünk.

Iskolánk kiemelkedő igazgató- tanár egyénisége Mayer György, 1968-1982 között oktatott, nevelt itt. Róla tantermet neveztünk el.

A faluban töltötte gyerekkorának néhány évét Fodor András költő.

Az iskola helye, környezete

Iskolánk Kaposvár vonzáskörzetében, faluban található. A település déli részén folyik a Kapos folyó, a falu dombvidékre épült. A külterületen szántóföldek, nedves és száraz rétek és lombhullató erdők vannak. Az északi részen kazettás szennyvíztisztító működik. A múlt század elején épült hagyományos téglagyár az agyagos talajra települt. A falu régészeti emlékei az avarkorig fellelhetők. Műemlék jellegű épülete a katolikus templom. A református templom falán Fodor András emléktáblája található. A falu központjában világháborús emlékmű áll, melyen a mérői áldozatok névsora olvasható. A szomszédos települések természeti, kulturális jellegzetességei: a kaposdadaai Somogyi-arborétum, a Zselicség, Tókaji parkerdő, a szennai Falumúzeum, Petörke-tó, Deseda-tó, bányai kerékpárút, Kassai Lajos lovasíjászata, kaposvári múzeumok, kiállítások.

Iskolánk parkosított udvarral és a falu déli külterületén erdővel rendelkezik.

3. A környezeti nevelés szinterei iskolánkban

Hagyományos tanórai keretben

A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink megfelelő elméleti alapokat szerezzenek.

Nem hagyományos tanórai keretben

A tanév során az osztályok tanulmányi kiránduláson vesznek részt.

Különböző gyűjtési akciókat szervezünk (elem, papír, fém).

Kiállítást rendezünk jeles alkalmakra (pl. Madarak és fák napja)

4. Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

5. Nem anyagi erőforrások

Iskolán belüli együttműködés

Tanárok

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára.

Diákok

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek.

Szülők

Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk közvetíteni kíván.

Nem pedagógus dolgozók

Az iskolai adminisztráció területén fontos a felesleges papírfelhasználás csökkentése. A takarítás során környezetkímélő megoldásokat alkalmazunk.

Iskolán kívüli együttműködés

Fenntartó

Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskolavezetés feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető leghatékonyabb helyzet megteremtését elérje.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények

A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a természetvédelmi területek, arborétumok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. A felsős tanulók kiselőadással készülnek rá.

Civil szervezetek

A civil szervezetek szakmai ismeretekkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Tantestületünk tagjai részt vesznek előadásaikon, továbbképzéseiken. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben.

Hivatalos szervek

A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javasataikat, véleményüket figyelembe vesszük.

6. Anyagi erőforrások

Költségvetés

Az iskolai költségvetésből lehetőség szerint olyan felújításokat kell elvégezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

Alapítvány

Az Együtt a jövőnkért '95 alapítvány – rászorultsági alapon- támogatja a tanulók tanulmányi kiránduláson való részvételét.

Pályázat

7. Jövőkép-alapelvek és célok

Általános, hosszú távú cél

Elősegíteni az egyetemes Természetnek, mint létező értéknek tiszteletét és megőrzését, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt.

Hozzájárulni a Föld egészséges folyamatainak visszaállításához, kialakítani a környezettel való harmóniára törekvést.

Segíteni a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzését.

Elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását.

Kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt.

Érzékennyé tenni a tanulókat a környezet állapota iránt.

8. Az iskola jövőképe

Szeretnénk iskolánkban tanítványainkat segíteni a környezettudatos állampolgárrá válásban. Arra törekszünk, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, benne az embert. Értékeljék, becsüljék meg, óvják iskolánkat, berendezéseit, udvarát. Figyeljenek az intézmény energia és vízfelhasználására, a tisztaságra. Őrizzék iskolánk hagyományait. Ökoiskolai címet 2010-ben nyerte el iskolánk.

9. Rövid távú célok és feladatok

A környezeti nevelés az oktatás és a nevelés minden területén jelenjen meg.

- A helyi tantervben és tanmenetben jelöljük.

Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket.

A pedagógusok, a felnőtt dolgozók és szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői.

- Képzések, továbbképzések, szülői értekezletek tartása az adott témában.

A iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése.

- Tisztasági őrjárat szervezése (diákönkormányzat). Szelektív hulladékgyűjtés.

Takarékoskodás a vízzel és a villannyal.

- Ellenőrzések, mérések, számítások, következtetések. Ezek közlése iskolaújságban, iskolarádióban.

A tanulók ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat.

- Iskolai ünnepélyek, megemlékezések, Hunyadi nap, Harci túra, tanulmányi séta, kirándulás, kiállítás, Jeles napok, a falu, a környék nevezetességeinek feltérképezése, megismerése.

Legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői.

-Osztálykert gondozása, faültetés, madáretetés, iskolai erdő gondozása.

Fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódját, az önálló ismeretszerzés képességét.

-Szakkönyvek, folyóiratok, videóanyag, CD-k, iskolarádió és-újság „zöld” rovata.

10. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Helyi értékek és problémák megjelenése a tanórákon

Helyi adottságok	Tantárgy	Téma	Pedagógiai cél
Somogyi-dombság	- Természetismeret - biológia - osztályfőnöki - ének	kialakulása élőhelyek, fajok védelme a hely, ahol élünk somogyi népdalok	környezetünk ismerete, óvása közösségi életre nevelés érzelmi nevelés

Kapos folyó, vízpart	természetismeret kémia osztályfőnöki	vízi, vízparti élővilág vízszennyezés a szemét	természet szeretete, tisztelete értelmi környezeti nevelés az egészséges környezet az állampolgári
Szántóföld, rét	természetismeret	szántóföldi növények, réti élővilág	felelősség, ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
Lombhullató erdők	természetismeret	erdő élővilága	Tájékozódás környezettudatos viselkedés
Somogyi- arborétum Zselicség	biológia osztályfőnöki	növényhatározás civil szervezetek	tapasztalaton alapuló kreatív környezeti nevelés, egyéni felelősség
Tókaji parkerdő Petörke, Deseda-tó Bányai kerékpárút	osztályfőnöki	szabadidő	természeti, épített és szociális környezetünk ismerete, védelme, egészséges életmód
Avarkori leletek	történelem	őskor, helytörténet	fenntarthatóságra nevelés
Kassai lovasíjászat	történelem	honfoglalás	ősök ismerete, tisztelete
Világháborús emlékmű	történelem	20. sz. történelme	az élet tisztelete egyéni és társadalmi tragédiák, emberi károkozás
Fodor András emléktábla	magyar	20. sz. irodalom	közösségi életre nevelés
Mayer György tanterem	osztályfőnöki		közösségi életre nevelés
Épített környezet	rajz, technika	látogatás, rajzolás	értékrendszer esztétikai megalapozása
Szennyvíztelep	kémia	víz tisztítás	problémamegoldó gondolkodás
Szennai falumúzeum	rajz	népművészet, néprajz	érzelmi nevelés, hagyományok ismerete, tisztelete

11. Az egyes tantárgyak kiemelt lehetőségei

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók

-ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges ember alkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat, verseket) ;

- egy táj megismerésekor képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva érzékeljék az anyanyelv gazdagságát, szépségét a szóbeli és írásbeli kommunikáció során;
- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását, és mindezt tudják alkalmazni a természet és ember alkotta környezettel való kapcsolatteremtésben;
- törekedjenek az anyanyelv védelmére;
- sajátítsák el a média elemzésének technikáit;
- tudjanak disputát folytatni.

A tanulóknál

- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés;
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozásával;
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

Történelem

A tanulók

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet;
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására;
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete;
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak érzékenyebbé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével;
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra, és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit;
- ismerjék meg más népek ilyen irányú tevékenységeit, valamint az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit;

A tanulóknál

- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben;
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikációképesége, és fedezzék fel ennek lehetőségeit.

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják;
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával;
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni, elemezni;
- logikus gondolkodása, szintetizáló és lényegkiemelő képessége fejlődjön;
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait;
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;
- legyenek képesek reális becslésekre;
- tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni;

A tanulóknál

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás;
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára;
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit;
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat;
- tudják értelmezni a környezet változásainak törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra;
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni;
- ismereteik birtokában, tetteik következményeit látó, távlatokban gondolkodó állampolgárrá váljanak.

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről;
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit;
- ismerjék meg a világ globális problémáit;
- ismerjék meg és őrizzék a természeti és ember alkotta táj szépségeit.

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit;
- ismerjék és szeressék a természet illetve az épített környezetet;
- ismerjék fel az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket;
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat;
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére;
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.

A tanulóknak

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód.

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
 - törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására;
 - legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére;
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természet és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait.

Ének

A tanulók

- ismerjék fel a természeti illetve művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait;
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban;
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét;

- tudják, hogy az élő illetve élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapokban egyaránt akusztikus élményt jelentenek;
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

Rajz

A tanulók

- ismerjék fel a természeti illetve művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit;
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás fenntarthatóság egyik alappillére;
- tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulására;
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát;
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni;
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezet nevelési témaköröknek megfelelően;
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését;
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre;
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket.

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják egészséges testi fejlődésüket;
- legyenek tisztában azzal, hogy a testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében;
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes;
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök és a tornaszerek;
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat (pl. zsákban futás, gólyalábazás);
- tudatosítsák általa az egészség és a környezet komplexitását.

Osztályfőnöki

A tanulók

- ismerjék meg a természeti és emberi környezet értékeit, azok esztétikumát és tanulják megbecsülni azt;
- ismerjék fel a környezetkárosító magatartást és legyenek motiváltak annak elkerülésére;
- tanuljanak meg kialakítani és gyakorolni segítő, együttműködő emberi kapcsolatokat;
- legyenek képesek pozitív, környezettudatos döntéseket hozni és azokat megvalósítani.

A tanulóknak

- alakuljon ki a környezettel harmonikus életvezetés, pozitív jövőkép;
- alakuljanak ki környezettudatos fogyasztási szokások, részesítsék előnyben a természetes, újrahasznosítható anyagokat.

12. Problémák

Szemetes területek

Cél: tiszta, egészséges környezet; Tevékenység, feladat: szelektív hulladékgyűjtés, szeméttárolók sűrítése.

Csatornázás nincs

Légszennyezés (por, gyomok)

Cél: csökkentés; Tevékenység, feladat: gyomtalanítás, elhagyott területek feltérképezése, gondozása a parlagfűmentesség érdekében.

Nagy forgalom

Cél: közlekedési biztonság növelése; Tevékenység, feladat: közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása.

Világítás

Cél: egészséges, takarékos, természetes fény preferálása; Tevékenység, feladat: hagyományos fénycsövek cseréje energiatakarékos, kompakt izzókra.

Vízfelhasználás

Cél: egészséges ivóvíz, a vízfogyasztás csökkentése Tevékenység, feladat: víztakarékos öblítés, csapok karbantartása; víztisztítók alkalmazása.

Iskolabelső

Cél: tiszta, meghitt környezet; Tevékenység, feladat: festések, felújítások, portalanítás (atkák, allergia); gyakori szellőztetés;

13. Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli komplex foglalkozások

Jellemzői

- Tantárgyakon átívelő
- Sokoldalú megközelítése egy adott tartalomnak
- A természet és a társadalom kapcsolatrendszerének holisztikus megközelítése
- Különféle tevékenységek
- Ismeretek összekapcsolása
- Módszerek sokfélesége
- Integrált
- Globális
- Komplementáris

Lehetőségeink:

Terepi: tanulmányi séta, tanulmányi kirándulás, erdei iskola, tábor, terepgyakorlat akadályverseny, osztálykert.

Játékok: érzékelést fejlesztők, szituációs, drámajáték.

Kézműves foglalkozások: főként természetes anyagokkal.

Akciók: vetélkedők, pályázatok, újság, kiállítás, iskolarádió, faültetés.

Látogatás: múzeum, állatkert, botanikus kert, szennyvíztisztító.

Versenyek

Szakkör

Diáksportkör

Témanap, témahét

Jeles napok

DÖK-nap

Módszerek (gyűjtemény)

Játékok: szituációs, memóriafejlesztő, kombinációs, érzékelést fejlesztő, ráhangolást segítő, bizalomerősítő, kapcsolatteremtést segítő, drámapedagógia.

Modellezés: hatásvizsgálatok, rendszermodellezés, előrejelző, működő modellek, készítése, elemzése.

Riport módszer: kérdőíves felmérés, direkt riportok, fotóriport

Projekt módszer: analízis-akcióprojektek.

Terepgyakorlati módszerek: terepgyakorlatok, térképkészítés, egyszerű megfigyelések, célzott megfigyelések, mérések.

Aktív, kreatív munka: természetvédelmi és fenntartási munkák, rekonstrukciós, munkák, szelektív hulladékgyűjtés, rend- és tisztasági verseny.

Közösségépítés: csoportszervezés a környezeti nevelés érdekében.

Művészi kifejezés: vizuális művészet a környezeti nevelésben, irodalmi alkotások, zeneművészet, fotóművészet, táncművészet, népművészet, esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése, a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén.

14. Taneszközök

Rendelkezünk azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolni kell az elhasználódottakat, valamint lépést tartva a fejlődéssel, újakat kell beszerezni.

Folyamatosan frissíteni kell a környezeti nevelési szak- és CD-könyvtárat. Biztosítani kell, hogy a környezeti nevelési tanórák és programok számára megfelelő audiovizuális illetve multimédiás eszközök álljanak a tanárok és a tanulók rendelkezésére.

15. Kommunikáció

Fontos, hogy diákjaink képesek legyenek a szakirodalomban eligazodni, az értékes információkat meg tudják az érdektelentől különböztetni. Tanulóinkat meg kell tanítani a fellépésre, a szereplésre, az előadások módszertanára.

Iskolán belüli kommunikáció

- kiselőadások tartása
- házi dolgozat készítése
- posztterek készítése
- iskolarádió felhasználása híradásra
- faliújságon közölt információk készítése

Iskolán kívüli kommunikáció

- környezetvédelmi cikkek gyűjtése napilapokból
- környezeti problémákról megjelent tudományos cikkek gyűjtése
- környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek megbeszélése

16. Minőségfejlesztés

A szakmai tartalmakat az egyes tantárgyak helyi tantervébe építjük be.

17. Továbbképzés